

Podpůrné služby pro studenty se specifickými potřebami na Univerzitě Palackého v Olomouci

Mgr. Jiří Langer, Ph.D.

Katedra speciální pedagogiky Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci

Univerzita Palackého v Olomouci již zhruba 10 let ve svých dlouhodobých záměrech proklamuje intenzivní podporu a zpřístupňování studia studentům se specifickými potřebami. Podpora studia je vždy zaměřena na vyrovnání studijních podmínek studentů se specifickými potřebami v porovnání s intaktními studenty. V současné době fungují na UP dvě poradenská střediska, která studenty se specifickými potřebami v jejich studiu podporují. Jedním z nich je úzce profilované Profesně poradenské centrum na Fakultě tělesné kultury UP. Toto poradenské středisko zajišťuje kromě jiných aktivit také studium handicapovaných studentů (převážně se sluchovým a tělesným postižením) oboru Aplikovaná tělesná výchova. Druhým poradenským střediskem s celouniverzitní působností je Centrum pomoci handicapovaným na Pedagogické fakultě UP.

Centrum pomoci handicapovaným funguje od roku 1996 při Katedře speciální pedagogiky PdF UP, není tedy samostatnou organizační jednotkou fakulty a nemá své pracovníky s pracovním úvazkem v Centru. Personál Centra pomoci handicapovaným je tvořen týmem tří kmenových odborných pracovníků Centra, kteří koordinují poradenské a jiné odborné služby, poskytované studentům se specifickými potřebami a jejich pedagogům. Širší pracovní tým Centra tvoří všichni členové Katedry speciální pedagogiky PdF UP, studenti oboru speciální pedagogika a další odborníci (psychologové, lékaři atd.). Centrum pomoci handicapovaným disponuje vlastními prostorami s technickým zázemím, nacházejícími se v budově Pedagogické fakulty UP.

Hlavní činností Centra je koordinace služeb poskytovaných uchazečům o studium a studentům se specifickými potřebami na všech fakultách Univerzity Palackého v Olomouci i jejich centrálních jednotkách. Při koordinaci poskytovaných služeb je vždy přísně dodržován individuální přístup ke studentovi se zřetelem zejména na typ a stupeň jeho postižení a studovaný obor. Před zahájením konkrétní podpory studia je vždy v interakci se studentem (resp. uchazečem o studium) vytvořen systém konkrétní podpory, který je poté v průběhu studia dle aktuálních poznatků a potřeb modifikován.

Komplexní služby, které Centrum pomoci handicapovaným nabízí a poskytuje, je možné rozdělit do následujících oblastí:

Osobní asistence a služby

- tlumočení českého znakového jazyka, znakované češtiny a artikulační (orální) tlumočení studentům se sluchovým postižením
- průvodcovství a nácvik prostorové orientace pro studenty se zrakovým postižením
- osobní asistence pro studenty s tělesným postižením a s poruchou mobility

Adaptace studijních materiálů

- skenování a digitalizace studijních textů
- převod černotisku do braillova písma
- zvětšování černotisku
- přepis zvukových záznamů

Konzultační a poradenská činnost

- odborné speciálně pedagogické, právní a psychologické poradenství

- speciálně pedagogická diagnostika
- speciální edukace a trénink (výuka odezírání, výuka znakového jazyka, náprava narušené komunikační schopnosti)

Materiální a technické zabezpečení

- krátkodobé i dlouhodobé zapůjčování technických a kompenzačních pomůcek dle individuálních požadavků a potřeb (digitální i kazetové diktafony, rádiová pojítka, notebooky apod.)
- využívání specializovaných přístrojů a pomůcek (ozvučené počítače, skenery, braillová tiskárna, braillový řádek, hlasové majáčky, elektronické lupy, psací telefon, kopírka, počítačové tiskárny, polohovatelné relaxační lehátko atd.)
- postupné vybavování jednotlivých součástí univerzity (studovny fakult, koleje, centrální knihovna) specializovanými technickými pomůckami (hlasové majáčky a ozvučené počítače)

Spolupráce při odstraňování architektonických a jiných bariér v objektech univerzity

- postupné zpřístupňování všech objektů UP osobám s poruchami mobility (budování nájezdových ramp, plošin, výtahů)
- zavádění internetových přípojek a adaptace pokojů na kolejích pro studenty se specifickými potřebami
- označování pracoven a učeben jednotlivých univerzitních objektů popisky s reliéfním braillovým písmem

Grantová, publikační, školící a osvětová činnost

- podávání a realizace projektů, zajišťujících činnost Centra pomoci handicapovaným (zprostředkování finanční podpory studentům se specifickými potřebami a jejich osobním asistentům z řad studentů)
- organizace odborných a diskusních setkání, seminářů a workshopů s tematikou poskytování podpůrných služeb studentům se specifickými potřebami
- zajištění dobré informovanosti všech zaměstnanců UP (kteří přicházejí, resp. mohou přicházet se studenty se specifickými potřebami do kontaktu) ve věci způsobů komunikace se studenty, specifiky studia a jeho případnými komplikacemi atd.
- intenzivní spolupráce s praxí (základní i střední školy, organizace zdravotně postižených, Statutární město Olomouc)
- tvorba metodických a informačních materiálů (např. aktuálně vznikající multimediální CD-ROM „Jak komunikovat se sluchově postiženým studentem?“ apod.)
- Internetová poradenská služba pro studenty se specifickými potřebami

Centrum pomoci handicapovaným při Katedře speciální pedagogiky PdF UP poskytuje studentům se specifickými potřebami širokou nabídku služeb. Vzhledem k dosud úspěšným grantovým projektům se daří všechny výše uvedené služby poskytovat studentům se specifickými potřebami i uchazečům o studium na Univerzitě Palackého v Olomouci zdarma. Základním východiskem poskytovaných služeb je přitom zajištění vyrovnání studijních příležitostí a eliminace negativních důsledků zdravotního postižení. Značný význam má rovněž dobrá informovanost všech osob, které se na studiu studentů se specifickými potřebami podílí (pedagogové, handicapovaní studenti a jejich asistenti). Jako velmi přínosné se rovněž jeví aktivní zapojení schopných a dostatečně fundovaných studentů do poskytování služeb (osobní asistence, průvodcovství, tlumočení znakového jazyka, digitalizace textů, přepis zvukových záznamů apod.). Je tak zachována dobrá informovanost a aktivní zapojení studenta se specifickými potřebami v rámci studijní skupiny, stejně jako

získávání velmi cenné praxe z pohledu studentů, poskytujících podpůrné služby. K zajištění potřebné kvality poskytovaných služeb je ovšem třeba realizovat podrobná hodnocení a komplexní evaluaci služeb.

V blízké budoucnosti dojde pravděpodobně k navázání úzké spolupráce Centra pomoci handicapovaným s dalšími podpůrnými a poradenskými středisky, která fungují na ostatních vysokých školách v České republice. Tato spolupráce bude založena zejména na vytvoření společné databáze digitalizovaných textů a textů v braillově písmu pro nevidomé a navázání odborných kontaktů s výměnou zkušeností mezi pracovníky, poskytujícími poradenské, podpůrné a asistenční služby. Díky bohatým zkušenostem, které tým pracovníků Centra pomoci handicapovaným v oblasti vysokoškolského poradenství pro handicapované studenty načerpal, se stává Univerzita Palackého v Olomouci známou jako institucí, která dokáže zabezpečit studentům se specifickými potřebami optimální studijní podmínky. V rámci dalšího zkvalitňování služeb jsou všichni zainteresovaní pracovníci připraveni na jakoukoli konstruktivní spolupráci s dalšími institucemi i konkrétními osobami.

Kontakt:

Mgr. Jiří Langer, Ph.D.

Katedra speciální pedagogiky PdF UP

Žižkovo nám. 5

771 40 Olomouc

e-mail: jiri.langer@upol.cz

URL: <http://ksp.upol.cz>